

FÜGGETLEN MAGYARSÁG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Mátyás király-tér 10. szám.
Telefonszám 164

Felelős szerkesztő:
DR. KNÉZY LEHEL.

Egy szám
12
fillér.

Lapkiadó:
DR. BAJAI ERNŐ.

Előfizetési árak:
Helyben negyedévre 8 pengő
Vidékire negyedévre 8

Nemzetközi agrárfront.

Nyolc közép és kelet-európai állam képviselője ült össze a lengyel fővárosban, Varsóban, hogy megbeszélje azokat a módokat és intézkedéseket, amelyekkel az európai agrárállamok mezőgazdasági válságát közös összefogással enyhíteni lehetne. Ezuttal is csak úgy, mint a bukaresti és sinajai konferenciától, hasztalanul vártak remélték rögtönös segítséget. Mert hiszen az ilyen nemzetközi megbeszélések közös jellemvonása, hogy gyakorlati eredményt nyomban nem szoktak produkálni. Mégis a varsói tanácskozásoknak meg van az a pozitív eredménye, hogy a mezőgazdasági termelő államok együttes erővel iparkodnak megtalálni a segítés módjait és közös frontra gyűlekeznek egyrészt az ipari államokkal, másrészt a tengerentúli agrárexporttal szemben.

Középeurópa és a délkeleti európai agrárállamok nagy gazdasági válsága tudvalevőleg arra vezetendő vissza, hogy a mezőgazdasági termékek, különösen a gabona árai az amerikai verseny folytán a termelési önköltségek alá zuhantak. Pedig azok az európai ipari államok, amelyek gabonabehozatalra vannak szorulva, ipari exportérekre való tekintettel helyesen ezekből az európai agrárállamokból fedezhetnék szükségüket.

Már most a közép- és keleteurópai gabonaexport országai ahelyett, hogy közös összefogással iparkodnának reáshozítani az európai ipari államokat a gabonaimportnak tőlük való fedezésére, egymással gyilkos versenyt folytatnak és az európai beviteli piacokon kínálatukkal a gabonáért még inkább segítenek levern. Pedig reájöttek már hogy Jugoszlávia, Románia és Magyarország, valamint Bulgária és Lengyelország arra, hogy az egymással való verseny helyeit sokkal okosabban volna kereskedelempolitikailag összefogni az agrártermékek mentől előnyösebb értékesíthetése érdekében.

Ezt a természetes összefogást persze politikai szempontok hátráltatják és akadályozzák. Bukarestben még úgy látszott, hogy Magyarország együtt fog haladni Romániával és Jugoszláviával, agrárpiacainak egyöntelű szervezettel való biztosítása végett. De nyomban beavatkozott a csehszlovák politika, mely attól tartott, hogy a két balkán államnak Magyarországgal való kereskedelempolitikai összefogása végérvényesen a kisantantot politikailag gyengíteni fogja. Ezért cseh kezdeményezésre néhány nappal a bukaresti konferencia után Sinajában összejöttek Románia, Jugoszlávia és Csehszlovákia politikusai, hogy éket verjenek Magyarországra és az azonos gazdasági érdekű Románia és Jugoszlávia közé.

A román-jugoszláv-magyar gazdasági közeledés helyébe fejtették a vámunió eszméjét Csehszlovákia és a két déli utódállam között azzal az ürüggyel, hogy Csehország az egész román-jugoszláv agrárfelesleget hajlandó felvenni s ezzel szemben a cseh-

szlovák ipar fogja ellátni Románia és Jugoszlávia ipari behozatalát. Azonban csakhamar kiderült, hogy egy ilyen vámunió leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik valamennyi állam részéről, mert hiszen Csehország nem adhatja fel azt a magyar piacot, amely a cseh ipari exportnak tetemes részét veszi fel évről-évre. A vámunió üres fenyegetésnek bizonyult és az agrárállamok kivétel nélkül hamarosan belátták, hogy a me-

zőgazdasági krízis orvoslása csak az azonos érdekű és azonos gazdasági strukturájú államok közötti együttműködéssel válik lehetővé. Ezt a helyes felfogást képviselte a varsói konferencia, amely gyakorlatilag mégis járt némi eredménnyel, amennyiben közelebb hozta az agrárállamokat a mezőgazdasági válság okainak felismeréséhez és megerősítette a közös védekezés szükségességének gondolatát.

A törvényhatósági közgyűlési teremben

Baja város társadalmának minden rétege lelkesedéssel ünnepelte a kitüntetett dr. Vojnics Ferenc polgármestert.

A polgármester nagy beszéde a multról, jelenről és jövőről.

Bisztrai-Balku Gyula főispán, Amler Antal bizottsági tag és dr. Puskás Dezső helyettespolgármester üdvözlő szavaira dr. Vojnics Ferenc polgármester a következő nagyszabású és nagyhatású beszéddel válaszolt:

Méltóságos Főispán Ur!
Tek. Törvényhatósági Bizottság!
Mélyen tisztelt Vendégek!
Kedves Tisztársaim!

Ha én a mai ünnepi közgyűlésben csak a személynek szóló tiszteletadást látám s e tiszteletadással szemben azt tehetném, ami legjobban felel meg egyéniségemnek: akkor most nem szólnék egy szót sem, csak mélyen meghajolnék.

Mély meghajlásom elsősorban hódoló tiszteletadásomat jelentené a kormányzó ur ö féméltóságának s egyben hálás köszönetemet is, hogy legmagasabb elismerésére méltatni kegyeskedett. De köszönetet jelentene a magy. kir. kormányynak s a magas kormány mindannyiunk által szeretett képviselőjének azért, hogy a hazát romjaiból újraépítő államfő figyelmét igénytelen közéleti munkásságomra irányítani méltóztatott. De szólna mindannyiunknak: a törvényhatósági bizottság tagjainak, a társörvényhatóságnak, a honvédségnek, az állami hivatalok, az egyesületek és testületek megjelent reprezentánsainak, Bajaszentistvánnak e teremben először megjelent képviselőinek; szólna az egész város közönségének és mindazoknak, akiknek részéről a kitüntetés alkalmából a megbecsülésnek nagyon kedves, szinte új kitüntetés-számba menő megnyilatkozásaival találkoztam. És — mert a kitüntetés fénye, az Önök figyelmének nagysága s az én valódi értékem közötti nagy különbséget ösztintem érzem, — mélyen meghajolnék azért is, hogy vele palástolhassam zavarom s az érdemen felüli tulzásokkal szemben alázatos lélekkel hallgatnék belső bírámnak kiegyensúlyozó intelmeire.

Mégis szót kérek. És nem meghajolnék, de emelt fővel szólok, mert úgy érzem, hogy a mai ünnep messze túl haladja a személyi kereteket és mert meg vagyok győződve arról, hogy amiket ennek igazolásul mondani fogok, azok nemcsak benső érzések, de egyben való igazságok is, amelyeket hirdetni ma fokozottan jól eső kötelesség.

Teljes tudatában vagyok annak, — mélyen tisztelt Hölgyek és Urak, — hogy amiket hozzám a közel multban kedves levelekben írtak; amiket rólam most ékes szavakkal elmondottak s azok a tetszésnyilvánítások is, amelyekkel a terembe léptemkor fogadtak és ismételtlen megüdvözöltek: azok sokkal inkább jellemzők az Önök szeretetreméltóságára, mint az én munkásságomra. Mind abból, amikkel elhalmoztak, nem is tartok meg számomra mást, mint jóleső lelki megnyugvást. Amikor először szóltam e helyről; amikor ünnepélyes eskü mellett elmondtam nagyon a szivemből fakadt első székfoglalómat, azt ígértem, hogy törekedni fogok úgy dolgozni, hogy a városnak sohasse legyen oka megbánni azt, hogy a polgármesteri székbe akkor idegenből választottak. Halásan köszönöm, hogy a legilletékesebb tényezők megnyugtattak, hogy nem az a megállapításuk, hogy ezzel az ígéretemmel — adós maradtam.

Ebben, az engem teljesen kielégítő érzésben nemcsak hódoló tisztelettel, de örömmel is veszem a kitüntetést, mert bizonyos vagyok abban, hogy az nem annyira az én személyemnek szól, mint inkább annak a karnak, amelynek élén állok s a törvényhatóságnak, amelyet képviselek.

Valóban, — ha van a legfelsőbb elismerésre érdemem, — úgy az csak abból a pompás együttműködésből származhatott, amelybe az én kedves tisztársaim is belevittek minden tudásukat s a közügyekért lelkesülő szeretetüket. Részemről nem színpadi póz az, hogy most az ő kezük felé nyulva hajlok meg az ő nevében is megköszönni a nekik is kijáró elismerést. Engedjék meg, hogy az Önök színe előtt csak annyit mondjak róluk, hogy: büszke vagyok rájuk! Csak az a kéréssem hozzájuk: legyenek rajta, hogy rájuk a jövőben mindannyian még büszkébbek lehessünk.

De ezután mindjárt mind a két kezemmel rá kell mutatnom a törvényhatósági padosorokra és hangos szóval kell hirdetnem, hogy ezek az eredmények csak abban a levegőben fakadhattak, amelyet e falak között otthonossá Önök teremtetek. Hideg, közömbös talajban a legegészségesebb mag sem

tud életnek indulni; viszont állandóan forró, mindig viharokkal szántott területen elszenyvednek a legerősebb hajtások is. Önök nemcsak termékeny humuszt szolgáltatottak a közigazgatáshoz; annak zavartalan működése érdekében nemcsak kedvező athmoszféráról gondoskodtak, de gondosan figyeltek arra is, hogy a termékeny talajba csak nemesebb gondolatok kerüljenek.

Csoda-e, ha ilyen gondosság mellett, minden nehézség ellenére is, eredmények jelentkeztek. Csoda-e, hogy ezek az eredmények lassankint annyira megsokasodtak, hogy a legfelsőbb figyelemre is érdemesítették. De nemcsak hogy a legnagyobb igazságtalanság volna ezeket az eredményeket egy személyhez fűzni, de egyben szomorú is lenne, ha azt a szellemet, amely ezekhez az eredményekhez vezetett, csak egy egyén képviselné. Komoly gondokkal kellene a jövőbe tekinteni, ha nem lennének bizonyosak abban, hogy ez a szellem nálunk nem egyes kivételek lelkében, de az állandóságot biztosító közgyűlés egyetemében él!

A magyar történelemnek sok lapja van, amellyel méltán büszkélkedhetünk. De nem egy dicsőséges lapja egyben nagy tragikumot is jelez, mert az eszmét, a benne rejlő előre-vívó erőt, — bármily nagy képességekkel megáldva, — mégis csak egy egyén képviselte. A demokratizmusnak és vele minden önkormányzatnak a létjogosultsága ott kezdődik, ahol a szép gondolatok és nemesebb törekvések nem egyesek lelkét hevítik, hanem azok egész testületek lelkületében élénken élnek s e révén a fejlődésnek nem csupán fellángolását, de folyton ivelő, állandó korszakát tudják biztosítani.

Egy alkalommal már mondtam, ma szívesen ismétlem meg, hogy megítélésem szerint a legteljesebb önkormányzathoz ez a kicsi város nemcsak szép multjával, de termékeny jelenével is bőséges érdemeket szerzett. Mert a reá ruházott jogokkal nem kicsinyes, partikuláris érdekek kielégítésére törekedett; hanem a reá ruházott eszközökben csak a szép lehetőségeket látja, hogy a nemzeti érdekek szolgálatában feladatokat megoldjon.

Ezt tette legutóbb a választó közönség, amikor kikapcsolva a társadalmi és felekezeti különbségeket, a polgárság minden rétegéből lelkes, önzetlen képviselőket küldött a város parlamentjébe; amikor működésének irányául a nemzeti gondolatok jegyében az egyetem városi érdekeket jelölte meg s amikor meghagyta, hogy a nyugodt, terem-tő munka érdekében e teremből továbbra is távolmaradjanak a szenvedélyek és pártoskodások.

Ezt tették a törvényhatósági bizottság tagjai, amikor híven a nyert mandátumhoz, még a személyi kérdésekből is iparkodtak kikapcsolni minden személyeskedést; amikor az önkormányzat legfőbb szerepében nemcsak irányításukat és bírálatukat szabták mindig magasabb tekintetekhez, de egyéni tudásukat, pozitív munkájukat

 PORZOL vetőmagpác bács megyei gyári lerakata a
Városi Drogeriában, Baja
 Vörösmarty-u. 1. Telefon 3-50.
 Uradalmaknak és községeknek nagyobb vételnél engedmény.
PORZOL A LEGJOBB PORPAC

is szívesen bocsájtották a városigazgatás szolgálatába.

Ezt szolgálta a főispán ur, amikor a legtermékenyebb politikát valósította meg, beállt a városi érdekek legteljesebb harcosának s amikor iskolapéldáját adta mindannyiunknak: hogyan kell jogokkal köteleseket szolgálni.

Ez a szellem nyerte meg számunkra Walkó öxellenciájának és Schöber öméltóságának értékes rokonszenvét s ennek köszönhetjük, hogy mi bennünk nemcsak a város neves törvényhozási képviselőit, de egyben legkészségesebb és leghatékonyabb támogatóit is tisztelhetjük.

Csoda-e, hogy ebben a levegőben ma már más az értéke, a súlya, országos viszonylatban is más a tekintélye, mert más a teljesítménye is a közigazgatásnak. Van-e azon megütőzni való, hogy ebben a miljöben, ilyen támogatások mellett a jószándéku vezetése munkája nem gyümölcstelen. Nem inkább az a természetes, hogy azok, akik az elért eredményeket mélyebben vizsgálják, azok ma már a város jövőjébe is bizalmat helyeznek. Mert az eredményekben nemcsak a külső, — még nagyon is fogyatékos, — sikereket látjuk meg; a mégis elvitathatlan fejlődés mellett nemcsak a zárószámadásoknak a mai viszonyok között annyira fontos egyensúlyai és folyton javuló mérlegét állapítják meg, hanem azok mögött észreveszik és értékelik minden eredménynek legfőbb rugóját s a jövőnek is legbiztosabb alapját: azt a szellemi és erkölcsi tökegyaradást, melylyel ez az önkormányzati élet, amikor szerte a világon fojtogat a háboru egyik legnagyobb átká, a materiálistusnak rothasztó levegője, ezekben a rendkívül nehéz időkben is, szerepét meghaladó mértékben, nemcsak magát, de az egyetemes magyar közéletet is gazdagította.

Ezekből az eredményekből az én részem alig több, mint az üveglencséd. Törekedtem a lencse felületét tisztán, és mindig Önök felé tartani, hogy az onnan felém özönlő sugarakat összegyűjtsem és azokat egy pontra: a város érdekeire irányítva, lassanként minden nehézséget megoldó erővé egyesítem. Ha valaki ezután is még tülöná a lencsének szerepét, annak azt felelném: ám hadd, gyűjtson vele akkor is, ha föléje viharzó felhők tornyosulnak, vagy ráborul a közböbösségnek fekete éjszakája!

Mélyen tisztelt Hölgyek és Urak! Bevallom, kedves nekem a mai ünnep. Kevés rózsát termett közéleti pályámnak kivételes emlékei közé sorozom. Külön-külön is nagyon hálás vagyok mindannyiunknak, akik megjelenésükkel, munkájukkal, szerepvállalásukkal az ünnep fényét és melegét emelni szívesek voltak. De értékes és maradó örömet nyújtó számomra is csak ak-

kor lesz, ha a szíveknek mai összedobbanása csak újabb ösztönzést fog szolgálni arra, hogy a megkezdett, valóban nehéz, de reális komoly sikereket egyedül biztosító uton továbbra is együtt, kézt-kézben fogva haladunk. Ha mindannyian tanulságul őriztük meg azt, hogy nincs nyugodt, biztos haladás; nincs a külsőségekben is jelentkező valódi fejlődés: belső értékek szerzése és gazdagítása nélkül. E törekvésünket tudná-e számunkra jobban biztosítani más, mint az, hogy az idei Szent Imre év lezárásakor, nemcsak a törvényhozás márványablájába vessük, de szívünkbe is foglaljuk és gyermekeink lelkébe is átültetjük királyságunk megalapítójának, Szent István királynak nemcsak szent fiához intézett fenséges tanításait:

„Legyünk hűséges, önzetlen és dolgozatos munkásai a nemzet érdekeinek, hogy elhatározsainkból és tetteinkből áldás, béke és a régi dicsőség szálljon a magyar Hazára”

Méltóságos Főispán Ur! Kérem jelentse a Kormányzó ur öföméltóságának az ünnepi közgyűlés hódoló tiszteletét; jelentse, hogy a kitüntetés a városban örömtől szerzett, mert benne jól megérdemelt gyümölcsöt látjuk annak a szellemnek, amely a város lelkiéletén uralkodik; de jelentse azt is, hogy a kitüntetésben mindannyian újabb elkötelezést látunk, hogy ezt a szellemet hűen őriztük, hűveink táborát pedig folyton gyarapítsuk.

A kitüntetés a kormány részéről Vass ökegyelmessége jegyezte ellen. Sokaknak él még élénk emlékezetében városunkban pár évvel ezelőtt elmondott hatalmas beszéde. Amikor az alföldi jegenyesorokban őrt álló katonákat látott és a nemzet nagy létküzdelmében kért bennünket, legyünk mindannyian: katonák, katonák, katonák! És hívott bennünket a nagy, dicső küzdelemre és mondta: legyünk a birnami erdő, amely a hívó parancsra egyszer olyan félelmetesen, olyan ellenállhatatlan erővel megindult! Kérem Méltóságodat, jelentse a magas kormányának, hogy e városnak polgársága nem várja: „ha még egyszer azt üzenni...”

Jelentse, hogy ennek a városnak polgársága már utban is van a kötelesegteljesítésnek nehéz, göröngyös útján; elszántan küzd minden nehézséggel és kitart rendületlenül a nemzet gólgotás útján, megingathatatlan hitével annak, hogy ezen az uton vár reá a Feláadás!

Óriási tapsorkán és éljenzés követi a polgármester utolsó szavait. Az egész bizottság és a vendégek felállottak és úgy tapsoltak a gyűjtő lelkesedéssel elmondott beszédnek.

Ezután dr. Knézy Lehel emelkedett szólásra s indítványozta, hogy az elhangzott remek beszédek a város aunaeseiben örökössék meg. A javaslatot elfogadták. Evvel véget is ért a diszközgyűlés.

Szovjetoroszországból a német telepések nagy része Argentínába vándorolt.

Levél a forradalom előtti Argentínából.

Mintegy fél évvel ezelőtt vándorolt ki Délamerikába: Argentínába egy családja sváb gazda, Ringeis András, aki Buenos-Ayresben telepedett le s onnan szokott időnként levelet írni Kapusza Agostonnak, a Bácsvármegyei Gazdasági Egyesület titkárának. Legújabb levélét augusztus 16-án küldte el s az most érkezett meg. Alább közöljük a

németül írt levelet magyar fordításban, amely így hangzik:

— Hivatkozással az Ön levelére, momentán valami különös újságot nem tudok írni (A levél az argentinai forradalom előtt kelt) A dolgok azonban elég rosszul mennek; akik ide jöttek, azok mind csalatkoztak, mert hirtelen akartak vagyont szerezni s mint gaz-

HORVÁTH KÁROLY mértékszabósága

a legolcsóbb, mert nem tömegcikket ad, hanem a legújabb divat szerint, legmegbízhatóbb munkával készülnek öltönyei.

Nagy választék divatszövetekben.

Horváth Károly angol uri szabó

Baja, Arany János-u. 6.

— Az új postával szemben.

dag ember hazatérni az ó-hazába. Már pedig ebben a városban nem olyan könnyű pénzt szerezni és azt hazaküldeni vagy hazavinni. Én például nem vagyok abban a helyzetben, hogy pénzt küldhessek haza, mert nekem magamnak is kellene pénz. Nézetem szerint a föld mégis csak olcsó itt s könnyű hozzá is jutni, de kitartás kell hozzá. Oroszországból sok német vándorolt be ide, akik tudnak gazdálkodni, ezek fejenként 50—100—300, sőt 1000 hektár földet szereztek s vannak, akik mint bérlők hektáronként 8—20 pesot fizetnek (1 peso 2 pengő), vagy a termésnek 25, sőt helyenként 50 százalékaért dolgoznak. Ugyanugy, mint ahogyan otthon is van feles, harma-

dos és negyedes gazdálkodás. Itt csak ugy lehetne boldogulni, ha nagyobb bérlőrészvénytársaságot lehetne alakítani, mert a spanyol lakosság nem ért a föld kihasználásához, aminthogy a belterjes, forgó rendszerű gazdálkodás is ismeretlen itt. Otthonról kellene azután mezőgazdasági gépeket hozni, mert itt bizony az sincs, vagy ha van is, az nem jó, az nem modern. Ezer hektár (1750 kat. hold) bérbevevéséhez és megmunkálásához kellene száz-ezer pengő, amivel itt évente talán ugyanannyi hasznot lehetne biztosítani. (De ki az a bolond, akinek 100.000 pengője van, hogy kimenjen Délamerikába, hogy ott rizikós vállalatba fektesse)

Bács-Bodrog vármegye területén nagyon kevés a munkanélküliek száma.

A megye elektrifikálása sok munkaalkalmat nyújtana.

A vármegyei közigazgatási bizottsági ülésen Bence Béla kir. műszaki tanácsos, az államépítészeti hivatal főnöke a következőkben számolt be Bács-Bodrog vármegye közúti közlekedésügyeiről: Az utak kielégítő állapotban vannak. Az utizemélyzet kavicssterítéssel, homoklással, guruló kavicsok összeszedésével, kópálya tisztítással foglalkozott.

A folyó évi fenntartási kavicsanyag beszerzésének biztosítására a vármegye alispánja a versenytárgyalást f. évi okt. 2-ára írta ki.

A csátalja—garai törvényhatósági közút 2 km. hosszú szakaszának építésére szükséges kőanyagot kifuvarozták. A kópálya alapkövezése megkezdődött.

A gara—bácsborsódi-ut 2 km. hosszú földmunkáját a vállalkozótól átvette a hivatal. A kópálya építéséhez szükséges kőanyagokat a hosszuhetényi állami és a baranyavármegyei komlói bányából rendelte meg a hivatal.

A bácsbokod—bácsalmási törvényhatósági közút 5 km. hosszban való kiépítését megelőző földmunka 80 százalékban elkészült.

A jánoshalma—illancsi-ut 5 km. hosszú szakaszának építésére vonatkozó terv elkészítése folyamatban van.

A baja—szegedi Horthy Miklós jubileumi út Mélykut—Átokháza közötti szakaszának alternatív tervei elkészültek s így remélhető, hogy az építkezést megelőző és a munkahányt csökkentő földmunkák a közel jövőben megindulnak.

Bisztrai-Balku Gyula főispán: Mekkora a munkanélküliek száma a megye területén?

Bence Béla: Bátmonostoron, Madarason vannak munkanélküliek. Nem sokan: 20-30-an. Szóval vannak. Ugy őket, mint a jelentkező bajai, szeremei és bajszentistváni munkanélkülieket az igali lecsapolásnál alkalmaztuk.

Medveczky Károly gazd. főtanácsos: A munkanélkülieknek sok munka nyílnék avval is, ha a vármegye területén megvalósítanák a villanyvilágítást.

Bisztrai-Balku főispán: Az idő csakugyan alkalmas arra, hogy a kormány figyelmét ráirányítsuk a villanyvilágítás megteremtésével járó nagy munkaalkalmakra.

Vérhas, hastifusz és trachoma.

Beszámoló a megye területén előfordult fertőző betegségek frontjáról.

Bátmonostoron 17 vérhasbeteg közül 2 meghalt.

Annak idején, amikor fellépett Baján a vérhas, a Független Magyarország több cikkben számolt be ennek a veszedelmes járványos betegségnek keltetéséről és Bajára való behurcolásáról. Azóta a városi közigazgatási bizottsági ülésen dr. Burtik Andor városi tiszti főorvos, most pedig dr. Donhoffer Szilárd megyei tiszti főorvos a megyei közigazgatási bizottság ülésén

számolt be róla. Eszerint a vérhas Bátmonostoron és Nagybaracsán lépett fel nagyobb számban. Bátmonostoron 17 vérhas megbetegedés történt, akik közül 2 meghalt, 8 pedig ápolás alatt áll. A vérhas betegek közül 3 Baranya vármegyéből jött Majláth-pusztáról, a többi pedig mind Tolnavármegyéből érkezett Szemző Istvánnak várségi uradalmából. A

Bécsi gázgyári diókoksz

Pécsi tojásszén (bulett)

A leggazdaságosabb tüzelőanyagok képviselője

Schön és Bajai, Baja.

Telefon 26.

Hajnaid ucca 13.

RÁDIÓT ÉS VILLANYT Brusztnál!

Baja, Szent István-tér 4. (Közigazgatási Bank épülete.) Telefon: 255. sz.

Megbízható, praktikus, olcsó.

betegek a környezetanalízis és kihallgatás során elmondották, hogy a Szemző-birtokon a beteg és egészséges munkások együtt feküdtek. Orvosi ellenőrzés nem volt s piszkos, fertőzött vizet ittak, — jelentette a tiszt főorvos. Lakóhelyükön most elkülönítéssel s fertőtlenítéssel megtörtént az óvintézkedés.

Ennek során Nagybaracsán a főorvos megvizsgálta 10 közút vizét s valamennyit a vizsgálat során baktériummal fertőzöttnek találta. Nagybaracsán sokat segítene, ha egy-két mélyfuratu kutat csinálnának. Megállapítást nyert az is, hogy még az a víz is fertőzött, amiből a szikvizet készílik. A lakosságot kitanította a főorvos és a helyi közigazgatási hatóság, hogy használat előtt forralja fel a vizet s utána ismét hűtse le.

Mélykuton 3 és Kelebián 5 hastífusz megbetegedés fordult elő. A fertőzés góca Kelebián a vasúti állomás melletti nyitott kut. A betegek mind az állomás környékén laktak és ennek a kutnak a vizét használták. Az egyik hasihagyományos beteget: egy dohány-elárusítót beállították Bajára a kórházba. Ezenkívül Bácsalmáson 3 és Borotán 2 hastífuszos eset történt. A preventív intézkedéseket mindenütt megtették.

Dr. Donhoffert megyei tiszt főorvos jelentést tett a trachomának a megye területén való pusztításáról is. A népjóléti minisztérium dr. Aszalós Imre bajai közkórházi főorvost bízta meg a községekben lévő trachoma kivizsgálásával és azok kezelésével. Tavaly 601 trachomást találtak és gyógykezelték. Az idén máris 1300-on felül van a kivizsgált s kezelés alá vont trachomások száma. Mélykut, Kisszállás, Kelebia és Tompa községek mind egyikeben százon felül van a trachomások száma. Meg kell állapítani, hogy a községi orvosok mind túl vannak terhelve munkával s ingyen végzik a trachoma elleni hadjáratot. Csúpan arról lehet szó, hogy októberben egyszer és mindenkorra valami tiszteletdíjat utal ki a népjóléti minisztérium azon orvosoknak, akik a trachoma leküzdését célzó akcióban részt vesznek.

A tiszt főorvos jelentését egyébként tudomásul vették.

HIREK.

— **Építik az óvodákat.** A város tulajdonát képező három telken: a Madách s Kinizsi-utcákban, valamint a kiscsávolyi templom mellett épülő új óvodák összes munkáit a megtartott versenytárgyalás eredménye alapján még augusztus 29-én odaítélte a vállalkozóknak a polgármester. A kőműves munkát elnyert vállalkozók már hozzá is fogtak a munkához s mind a három helyen erős ítémben folyik a munka, mert az a cél, hogy még az ősszel tető alá hozzák mind a 3 óvodát.

— **Jég esett.** Tegnap délután 6 óra tájban a délelőtti s kora délutáni szinte kánikulai hőség reakciójaképpen óriási felhőszakadás zúdult a város nyakába. Az ég beborult, dörgött és gyakran vilámlott. Majd megeredt a zápor s félórán át úgy szakadt, mintha kannaából öntötték volna. Közben jég is esett, de nagyobb károkat nem okozott, mert esővel jött. Az eső nem sokat használt, legfeljebb a mezőknek és legelőknak, viszont kárt okozott a szőlőkben, mert

kirepednek s azonkívül a kukorica beérését is hátráltatja. A nagy eső a város alacsonyabban fekvő utcáiban forgalmi akadályt okozott, mert rengeteg víz gyűlt össze, s nem tudott azonnal lefolyni.

— **A rendőrség utlevél forgalma.** A rendőrség augusztusban kiadott családi ügyben 23, tanulmányra 4, üzleti ügyben 1, üdülésre és gyógykezelésre 7, összesen 35 utlevelet.

— **Izr. istentisztelet.** Pénteken délután az istentisztelet egyegyed 7-kor, a Szelichosz ima vasárnap reggel fél 5-kor, a többi napokon fél 6-kor kezdődik.

— **Tárgyalások az óvodák államosításáról.** Szerdán este Bajára érkezett dr. Benisch Arthur min. tanácsos a kultuszminisztériumba berendelt középiskolai igazgató, aki a kultuszminisztériumban az óvoda és elemi iskola építési ügyek referense. Dr. Benisch Arthurral ma délelőtt dr. Puskás Dezső helyettespolgármester tárgyalt az összes bajai óvodák és a Bajaszent-istvánon építendő elemi iskola és óvoda államosításáról.

— **Mi lesz az új 5 és 2 pengő-sőkkel.** Hetek óta vannak már forgalomban az új ércpénzek, amelyek minden tekintetben megfelelnek a kívánalmaknak. Tetszetősek, kényelmesen kezelhetők és különösen megnéhezhetik a pénzhamisítók munkáját, akik tudvalevőleg minden új pénznem kibocsátásánál akcióba lépnek és kíséreltetnek annak előállításával. Résen is áll a hatóság, különösen Baján, mert híre járt, hogy a hatóságok bizalmas értesítés alapján szigorú nyomozást folytatnak már napok óta egy titkos pénzgyártó társaság ellen, mely új gyárműveivel most készül Baját elárasztani. Megnyugtathatunk azonban mindenkit, akiket illet, hogy aggodalomra nincs ok, mert a pénzgyártó nem más, mint Uferini mester, aki a nagyközönség szemeláttára fogja megmutatni, hogy lehet a levegőből, a semmiből pénzt elővarázsolni a Központi Színházban pénteken, szombaton és vasárnap.

— **Talált tárgyak árverezése a rendőrségen.** Mindazon talált tárgyakat, melyek f. évi szept. 22-ig a bajai rendőrkapitánysághoz beszolgáltattak s melyekért tulajdonosaik nem jelentkeztek, továbbá mindazon tárgyakat, melyeket a kapitányság jogerős ítélettel elkobozott, f. évi szept. 24-én d. e. 9 órakor a kapitányság folyosóján nyilvános árverésen el fogják adni.

MOZI.

Az Uránia szombat és vasárnapi világhírműje:
Verdun ostroma

1916 februárja: „nyugaton minden csendes.“ A németek Verdun előtt szilárdan földbeásták magukat és onnan néznek farkasszemet a Verdun-t védő francia csapatokkal. Egy francia tiszt — egy a százazrek közül — hazamegy szabadságra és megnyugtatta érte aggodó kedveseit, hogy az ő álláshelye Verdun még mindig sokkal nyugodalmasabb, mint Champagne. A tiszt szabadságideje után visszatér állomáshelyére és meglepetéssel látja, hogy az azelőtt olyan nyugalmas frontszakaszon élénk harci tevékenység folyik. A németek felkészültek Verdun ostromára. A trónörökös vezeti a német elítcsapa-

tokat, a császár buzdító szavai és személyes megjelenése végtelenségig fokozza a harci kedvet: a világtörténelem legnagyobb csatája kezdetét veszi. Hatalmas rohamban törnek elő a német csapatok, beveszik Vauxt, Thiaumont és Verdun falai alá érkeznek. Szóval elmondhatatlan küzdelmekben, melynek folyamán férfi melle feszül szembe egy másik férfi mellet: Verdun körülzárása befejeződött. Ismerőseink a filmből: a francia hadnagy és német tiszt egyéni sorsa kíséri és illusztrálja a tömegek harcát, ez a két alak minduntalan felbukkan, hogy az ő viselt dolgaikon keresztül érzékeltesse a szerző az egyesek életét a népek csatájában. A francia hadnagy súlyos sebesülten kórházba kerül — a német tiszt elesik a becsület mezején.

A franciák, hogy a németek figyelmét elvonják a Verdun-szakaszról, a Sorme mellett indítanak hatalmas offenzívát. Angol és amerikai haderők avatkoznak a harcba, Amerika gazdagsága áll a mérleg egyik serpenyőjében — a mérleg másik serpenyőjében pedig csupán a központi hatalmak népeinek lelkesedése. A számbeli és anyagbeli túlerő győz. — Verdun-t

felszabadítják az entente haderők. Eljön az 1918 ősze — vége a háborúnak — de ez már történelem.

— **Gyászmise Vass Józsefért** Ma d. e. 9 órakor a belvárosi kegyuri templomban gyászmisét celebrált a tragikusan elhunyt Vass Józsefért dr. Gonczlik Kálmán belvárosi apátplébános. A gyászmisén részt vett Bisztrai Balku Gyula főispán, a helyőrség tisztikara, a megyei és városi tisztviselők, a pénzügyigazgatóság, törvényszék, járásbíró, posta, vasút stb.

SVOBODA kályhát vásároljon. Győr: Budapest, Andrássy-ut 14. Kapható: SCHEER Adolf és Fia nál Baján.

— **Jóváhagyták az óvónői választást.** A városi közigazgatási bizottság ülésén Rusztek Károly kir. tanfelügyelő jelentést tett az óvónői választásról, amikor három pályázó Rimler Ilonka bajai, Hirschler Margit evang. soproni és Palkovich Márta ref. komáromi óvónők közül Rimler Ilonkát választották meg. A közigazgatási bizottság a választást jóváhagyta.

Tanuló felvételik
a Corvin-nyomdában.

**Annyit kap,
amennyit vásárol,**

**50 kg-os plombált
zsákokban vesz**

**la gázgyári diókokszot, tojásszenet,
porosz-szenet, aprított tűzifát, kovács-szenet,
retorta bükkfaszenet**

a legolcsóbb árakon, kedvező részletfizetés mellett.

VIDOR JÓZSEF és FIA

szénnagykereskedők bajai kirendeltségénél.

Telefon 266.

Szent István-tér 7.

Telefon 266.

PRIMA

**gázgyári diókoksz,
porosz diókoksz és
porosz szobafűtési szenet**

nagyban és kicsinyben
leplombált zsákokban

a legelőnyösebb árban, kedvező fizetési
feltételek mellett szállít

Grünhut és Társa

BAJA Telefon: 160.
111.
234.

U-R-Á-N-I-A

Szeptember hó 13-án szombaton 6 és fél 9-kor, 14-én, vasárnap d. u. fél 4, 6 és este fél 9 órakor.

Az idei szezon legszebb filmje

VERDUN OSTROMA

dráma 12 felvonásban.

Ezt megelőzi:

Jaj eltűnt a feleségem!

Vígjáték 8 felvonásban. Főszerepben Mary Ked és Harry Halm.

Híradók.

ETERNIT Művek Budapest-Nyergesujfalu

ETERNIT
anyagok
raktára és eladása.

Tetőfedések
vállalása.

ETERNIT UDVAR BAJA, BUDAPESTI-UT TELEFON 290.

Megnyilt a „Világosság” elektrotechnikai és műszaki vállalat!

Baró Eötvös-u. 1. szám alatt, a volt Mikólcz mészárszék helyiségben (Fischer-féle alapítványi házban)

FIGYELEM! Villamosáram berendezéseknek, azok részének, valamint villamos mérőeszközöknek felszerelése, vezetékek létesítése, kapcsolása és javítása, valamint a fentiekhez tartozó cikkek kereskedése. Rádiókészülékek és azok tartozékai nagy választékban és kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók.

Villanyfelszerelési cikkek. Rádiók. Műszaki rajzok készítése. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. Rendkívül olcsó árak. Speciális elektrotechnikai tárgyak.

Szíves támogatást kérve, tisztelettel

„VILÁGOSSÁG”
elektrotechnikai és műszaki vállalat.

Rádió javítás-készülék átalakítás stb.

Az egész életben hű barát!

SINGER
VARRÓGÉP.

Kedvező fizetési feltételek. Húscsónny havi részletek.

SINGER VARRÓGÉP RÉSZV. TÁRS.

A SINGER VARRÓGÉPEK MEGIS A LEGJOBBAK!

Magas jutalékra helyi és vidéki ügynököket keresünk. Cím a kiadóban.

FÜRÖSZTŐ ÉS MOSÓ-TEKNŐK, LÉTRAK

olcsón csak

UTRYNÁL.

kaphatók

Erzsébet kir. né. u. 38. Tel. 280.

Egy jóra való házaspárt házmesternek keresek

Czirfusz Ferencz utca 50.

Celluloid ajtóvédők.

Rendeléseket felvesz Polgár Gyula
Türr István-utca 5. Telefon 234.

Saját gyártmányú acélsodronyágybetét

Ára P 16/-

Utry Pál Fiai

Erzsébet királyné-utca 38.

Telefon 280. Alapítás 1895.

Értesítés!

Értesítem a n. é. közönséget és jó barátainkat, hogy 5 napi távollét után üzletem vezetését újra átvettem és a konyhát, úgy mind eddig is, anyámmal együtt vezetem. Amikor ezt a mélyen tisztelt közönséggel tudatom, ígérem egyúttal, hogy a legjobb dolgokat sütöm és főzöm. A legolcsóbb árakban elvállalok eljegyzéseket és kereszteléseket. Tekintse meg kirakatunkat.

Kiváló tisztelettel
Goldberger Sándor
Prohászka-utca 3.

Szept. 8-tól szept. 15-ig reggel fél 8 oráig

Dr. Makray László Gyarmati Emil gyógyszerész patikája tart éjjeli szolgálatot.

Az ügyeletes gyógyszerész vasárnap délután is nyitva áll a közönség rendelkezésére.

Vendéglői

berendezés jókarban levő, mely áll: 30 drb. Thonet-székből, 1 pohár- és üvegszekrényből, 10 asztalból szabad kézből eladó.

Bővebbet Várady érsek-ut 15. sz. alatt a vasutnál.

Ajtóvédő

fürdőszobabutor és klozetülés celluloidból

Polgár Gyula Türr István-u. 5. sz. Tel. 234.

Autó, Motorkerékpár, Motorcsónak és Stabil-motor-tulajdonosok figyelmébe!

Ajánlják nemcsak magánosok, de többek között: Bugatti, Puchmüvek R. T. Hupmobile, Steyrmüvek, Norton, Ford, Indián, Ariel-Morgan-Velocette, Magyarország vezérképviselői is a felsőolaj használatát. Ismertetőt, illetve katalógust díjmentesen küld a „Wing Oil” Baja és környéke képviselője

Wing Oil

Fränkel Ignác, Baja

Mechanikai műhely. Bpesti-út 16. sz. Raktár.

A valódi Hatschek-féle

Eternit

Pala és cső
Könnyű, törhetetlen,
fagy- és tűzmentes.

Főelárusító:

GOLDSCHMIDT LAJOS
utóda,

Zádor Oszkár

Tetőfedési vállalata Baja, Sugovica parton. Telefon 210.

Le rakatok:
Wil dmann Kálmán, Dezső Gara.

Liebhauser Lőrinc Vaskut.

Erdős István Érsekcsanád.

Kálmár Sámuel Nemesnádudvar.

Wittner Márton Bácsbokod.

Kovács János Bátmonostor.